

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

In memoriam William C. Madsen

Nico van der Molen & Tineke Haks

William C. Madsen overleed 17 februari jongstleden op negenenzestigjarige leeftijd in zijn huis in Watertown, Massachusetts. ‘Bill’ Madsen was bij ons bekend als sociaal-constructionistisch systeemtherapeut en opleider. Zijn boeken *Collaborative therapy with multi-stressed families* (2007) – vertaald door Mies De Cock en haar collega’s als *Samenwerkingsgerichte hulpverlening met multi-gestresseerde gezinnen* (2011) – en het nieuwere *Collaborative helping – A strengths framework for home-based services* (Madsen & Gillespie, 2014) worden beide veel gebruikt in opleidingen in Nederland. Zijn werk spreekt onder meer zo aan omdat hij zich radicaal inzet voor de stem van de cliënt en hoe deze gehoord kan worden, mee kan tellen en werkelijk invloed heeft. Daarin is hij een belangrijke leermeester en inspiratiebron.

Door de jaren heen is Bill Madsen geregeld te gast geweest in Nederland en België. Onder andere in 2010, toen hij tijdens studiedagen ter gelegenheid van het Narratief en dialogisch forum aan Hanneke Lafeber (2010) zijn achtergrond uit de doeken deed: ‘Hij groeide op in de Verenigde Staten als kleinzoon van Deense immigranten. Zijn vader was een kleine zakenman die vanuit de context van zijn eigen familiegeschiedenis hoopte dat zijn zoon maatschappelijk verder zou opklimmen [...] Conform de wens van zijn vader begon hij aan een rechtenstudie, maar ook dat paste niet bij wie hij was [...] Vervolgens stapte hij over naar psychologie en was hij naast zijn studie politiek actief, onder meer in het protest tegen de oorlog in Vietnam. Madsens kennismaking met de narratieve benadering van Michael White vormde de integratie van zijn activiteiten binnen en buiten zijn studie, van het persoonlijke en het politieke [...] Hij vond Michael White inspirerend, maar zijn boeken te esoterisch, te ontoegankelijk [...] en stelde zichzelf de uitdaging om de narratieve benadering toegankelijk en toepasbaar te maken voor zogenaamde *frontline workers*, de gezinsvoogden en anderen die het “vuile werk” doen bij gezinnen thuis’ (Lafeber, 2010, pp. 205-206).

Madsen heeft zich jaren met een bevriende collega ingezet om in een bepaald instituut zijn gedachtegoed geaccepteerd te krijgen. Op een dag

werd hij bij de directie geroepen en kreeg hij te horen dat zij voor het cognitief-gedragstherapeutische kader hadden gekozen. Dit moment lijkt wel een breuk in zijn professionele leven te hebben gegeven. Na die tijd heeft hij zich ingezet als consultant die meekeek met anderen, maar niet meer vanuit een eigen instituut. Wel bleef hij proberen de instituties van binnenuit te veranderen. Hij was hierin volhardend, consistent en moedig. Hij was een soort stille kracht, waardoor je je pas later realiseerde waar hij allemaal mee bezig was (persoonlijke herinneringen Nico van der Molen).

Je zou kunnen zeggen dat Bill Madsen zich al op jonge leeftijd geworteld heeft geweten in links-ethische principes. Zijn opvattingen kunnen op veel manieren besproken worden, maar de vraag: 'Hoe zorg ik ervoor dat de stem van de cliënt gehoord wordt en werkelijk invloed heeft?' is zeer belangrijk gebleven. In die zin ziet hij therapie als een ethische keuze, waarbij hij werkt vanuit een waarderend uitgangspunt met oog voor respect, verbinding, nieuwsgierigheid, hoop en het belang van de expertise van de cliënt.

Bill Madsen gebruikte dan ook bewust de omschrijving 'multi-gestresste gezinnen', in plaats van 'multi-probleemgezinnen', omdat hij wilde benadrukken dat de familieleden méér zijn dan de problemen in hun leven. Met deze term erkende hij de moeizame realiteit van hun leven, maar richtte hij zich ook op de krachten en hulpbronnen die een familie bezit.

Hij werkte daarnaast vanuit het idee van *walking and talking*: in het dagelijks leven van mensen binnenstappen en in gesprek met hen gaan, maar ook helpen met routinematige vragen, helpen met het oplossen van problemen, meegaan naar instanties en samen de irritante problemen van het leven aanpakken. Ondertussen wordt mensen zo de mogelijkheid geboden zichzelf anders te gaan ervaren en hun levensverhalen te herschrijven, waardoor er nieuwe mogelijkheden kunnen ontstaan. Als auteur en opleider liet hij zien hoe op die manier tamelijk abstracte begrippen in de praktijk handen en voeten konden krijgen. Theorie en praktijk lagen dan ook dicht bij elkaar, en hij wist duidelijk te maken dat, wilde je op deze manieren werken, je ook aan je eigen houding moest werken. Dat je je anders moest gaan verhouden tot allerlei expertverhalen.

Later voegde hij *mattering* toe, waarover hij in september 2016 een workshop gaf. *Mattering* gaat over het motiverende en wederkerige gevoel van het van betekenis zijn voor elkaar, het gevoel dat anderen op ons vertrouwen, dat anderen geïnteresseerd zijn in ons (Schlossberg, 1989).

Bill Madsen heeft in de loop van de tijd zijn ideeën over 'collaboratief helpen' verder uitgewerkt. In 2014 publiceerde hij samen met Kevin Gillespie het al genoemde boek *Collaborative helping*. In dit boek zette hij

zijn wijze van werken nog basaler uiteen. Een belangrijke kern vormt zijn *collaborative helping map* – een ogenschijnlijk eenvoudige kaart met als centrale vraag waar iemand naartoe wil met zijn leven. Vervolgens wordt uitgewerkt wat helpend is om daar te komen en wat de belemmeringen zijn. Uiteindelijk kan dit leiden tot een plan. Deze kaart is bedrieglijk eenvoudig, maar theoretisch is hij goed doordacht en zit hij mooi in elkaar. Met name in de opleiding voor de systeemtherapeutisch werker is dit boek enorm passend. Eigenlijk zou er ook een Nederlandse vertaling van moeten komen, dit zou zeker recht doen aan de belangrijke bijdrage die Bill Madsen aan de systeemtherapie heeft geleverd.

Nico van der Molen en **Tineke Haks** zijn beiden systeemtherapeut en opleider bij het Platform Systeemtherapie Noord Nederland. Tineke Haks is tevens gz-psycholoog. E-mail: hakstineke@gmail.com; njj.vandermolen@ziggo.nl.

Literatuur

- Lafeber, H. (2010). Collaborative helping – Studiedagen met William Madsen; oprichtingscongres van de sectie Narratief en dialogisch forum van de NVRG, 4-5 maart 2010. *Systeemtherapie*, 22(3), 204-207.
- Madsen, W.C. (2007). *Collaborative therapy with multi-stressed families* (Second edition). Guilford Press.
- Madsen, W.C. (2011). *Samenwerkingsgerichte hulpverlening met multi-gestresseerde gezinnen*. Garant.
- Madsen, W.C., & Gillespie, K. (2014). *Collaborative helping – A strengths framework for home-based services*. Wiley.
- Schlossberg, N.K. (1989). Marginality and mattering – Key issues in building community. *New Directions for Student Services*, 48, 5-15.